

**Geografické rozhledy – časopis
pro další vzdělávání v geografii
Ročník 29 (2019–2020), číslo 2**

Vydává Česká geografická společnost, z. s.
v Nakladatelství P3K, s. r. o., www.p3k.cz
Adresa redakce: Univerzita Karlova,
Přírodovědecká fakulta,
Albertov 6, 128 43 Praha 2
redakce@geograficke-rozhledy.cz
www.geograficke-rozhledy.cz
f [geograficke.rozhledy](https://www.facebook.com/geograficke.rozhledy)
ig [geografickerozhledy](https://www.instagram.com/geografickerozhledy)

Šéfredaktor: Miroslav Šifta
Redakce: Petr Karas, Lenka Pavelková
Redakční rada: Barbara Baarová,
Jan D. Bláha, Artur Boháč, Radek Durna,
Dana Fialová, Jindřich Frajer, Daniel
Gurňák, Martin Hanus, Jan Hercik,
Klára Hulíková, Jakub Jelen, Libor Jelen,
Petr Knecht, Jan Kopp, Marek Křížek,
Silvie R. Kučerová, Josef Kunc, Jakub Lysák,
Miroslav Marada, Jiří Martínek, Tomáš
Matějček, Aleš Nováček, Pavel Raška,
Dana Řezníčková, Miroslav Šobr
Layout: Vít T. Luštinec, Karel Kupka
Sazba a zlom: Nakladatelství P3K, s. r. o.
Task: Grafotechna plus, s. r. o.

Distribuci a předplatné zajišťuje jménem
vydavatele firma SEND Předplatné.
Předplatné objednávejte na:
www.send.cz/geografickerozhledy.
Časopis vychází 5× ve školním roce. Roční
předplatné 335 Kč. Cena za jednotlivé číslo
67 Kč. Redakční uzávěrka 28. 11. 2019, číslo 2
vyšlo 6. 12. 2019. Podávání novinových
zásilek povoleno ředitelstvím pošt Praha
č. j. 139/92 – NP, ze dne 17. 11. 1992.
MK ČR E 5922, ISSN 1210-3004.

Časopis je zařazen na Seznam recen-
zovaných neimpaktovaných periodik
vydáváných v Česku. Je vydáván s finanční
podporou Akademie věd ČR.

Foto na titulní straně:

Jedním z dopadů sucha na planetu Zemi
a lidskou společnost je ztráta zemědělské
půdy. Vysokým výparem v teplých oblastech
světa se půda zasoluje, extrémně suchá
půda praská. Případné přivalové deště,
které takto degradovanou a vyschlou půdu
zasáhnou, způsobují bleskové záplavy,
protože půda nedokáže vodu pojmout.
Foto: crazystocker / Shutterstock.com.

Obsah

TÉMA ČÍSLA

Sucho ve světě a v Česku (<i>Bohumír Janský</i>)	4
Dostupnost pitné vody v malých obcích (<i>Štěpán Marval, Pavlína Hejduková, Radek Roub</i>)	8
Drobné vodní plochy v krajině (<i>Pavel Raška, Lenka Slavíková</i>)	12
Výstavba vodní nádrže Rogun v Tádžikistánu (<i>Miroslav Šobr</i>)	16
Suchoj únor aneb sucho léčí (<i>Jana Šiftová</i>)	20

GEOGRAFIE A ŠKOLA

Sucho a oheň – přirozená součást života savany (<i>Jan Kopp, Martin Vobruba</i>)	22
Mezinárodní olympiáda věd o Zemi pohledem účastníka (<i>Jakub Strašlipka</i>)	26

VĚDA, VÝZKUM, INOVACE

Výkyvy úmrtnosti v souvislosti s vlnami veder v Evropě v posledních desetiletích (<i>Klára Hulíková Tesárková, Daniela Arsenovič</i>)	30
Dálkový archeologický průzkum a mapování krajinného palimpsestu (<i>Martin Gojda</i>)	34
Zmizelá krajina horského zemědělství na Šumavě (<i>Lucie Kupková, Zdeněk Lipský, Mojmír Polák</i>)	38

AKTUALITY

42

Úvodník

Sucho je aktuálně jedním z největších problémů světa. Je výrazným projevem globální klimatické změny. Nejčastěji je definované jako deficit atmosférických srážek, který následně vede k poklesu množství vody v různých částech hydrologického cyklu – jednoduše řečeno jako nedostatek vody. Příčiny sucha nejsou samozřejmě pouze antropogenní (odlesňování, eroze zemědělské půdy, regulování vodních toků, využívání nadzemních i podzemních vodních zdrojů pro závlahy a mnoho dalších), ale i přirozené/přírodní (období sucha, jev El Niño atd.). I projevy „přirozeného“ sucha jsou však prohloubeny lidskými aktivitami, a tak škodí všemu a všem. O problémech spojených se suchem se hovoří už i v Česku, více od roku 2015, kdy zemi postihlo extrémní sucho. Bohužel se ukazuje, že rok 2015 nebyl anomálií, ale začátkem trendu. Příčin i důsledků sucha na lokální, regionální, národní, nadnárodní i na globální úrovni je mnoho. Doufáme, že na všech těchto úrovních se aktuální, již kritickou, situací lidstvo bude seriózně zabývat a nenechá naplnit nejhorší scénáře a předpovědi budoucího vývoje. Důležitou úlohu v tomto snažení má každý z nás.

Tyto Rozhledy nemají kapacitu pojmout téma sucha vyčerpávajícím způsobem, nabízejí ale pohled na problematiku dostupnosti vody v malých obcích v Česku, uvádějí možnosti zadržení vody v krajině, analyzují vliv sucha a veder na úmrtnost v Evropě, zavádějí nás do savan, kde je sucho přirozenou součástí života, nebo poukazují na to, že sucho je někdy pro zdraví člověka prospěšné – ve smyslu toho, jak s termínem sucho pracuje iniciativa Suchoj únor. Dále nabízejí pohled úspěšného „zeměpisného“ olympionika na účast na Mezinárodní olympiádě věd o Zemi, představují využití dálkového průzkumu Země v archeologii a v seriálu o zaniklých krajinách přináší článek o Prášilsku. Přejeme inspirativní čtení a také klidné prožití vánočních svátků!

Miroslav Šifta